

Největší, nejsilnější a nejdobrodružnější je mladé divadlo

Na začátku vzpomíná, že tady na Hronově byla poprvé v roce 1967 jako seminaristka. Dnes se po delší době vrátila jako režisérka inscenace *Máma* říká, že bych neměla... Jiřina Lhotská, letošní laureátka Ceny Ministerstva kultury v oborech zájmových uměleckých aktivit za celoživotní uměleckou a pedagogickou činnost v oblasti divadla a uměleckého přednesu, nemá ráda oficiality. Vždycky ji ale těší, když se k ní hlásí lidé, se kterými dlouhá léta v oblasti dramatické výchovy a amatérského divadla pracovala. A jsou jich desítky, ne-li stovky. A tak je čas trochu zavzpomínat.

Poprvé jsem byla na Hronově v roce 1967, tedy se kromě Jiráskova divadla hrálo ve Slavii, neexistoval ještě Čapkáč. A do Zbečnicku se jezdilo na představení autobusy.

To už je opravdu dost dávno, v minulém století...

Jedna moje studentka, když jsem to připomněla, se zeptala, jestli byl Alois Jirásek v té době ještě naživu... Bylo mi tehdy osmnáct, a byla jsem tu v semináři. Seminaristi bydleli v takovém táboře za Hronovem. Pak jsem pomáhala

vést semináře, ale nikdy jsem tu nehrála. Když se začaly na Hronově objevovat dětské soubory, vedla jsem na tu seminář související s dramatickou výchovou.

Jsi rodilá Pražanka, ale v průběhu života jsi obešla půl republiky; působila jsi v Mělníku, v Kralupech, v jižních Čechách a teď ses – symbolicky řečeno – vrátila na místo činu. Bydlíš znovu v Praze a sem jsi přivezla inscenaci z Kralup. Dalo by se říci, že kruh se uzavřel?

Doufám, že ještě není úplně uzavřený, ale je to tak. Když jsem pracovala v Kralupech, což je tak před dvaceti, pětadvaceti lety, měla jsem tam na ZUŠ dramaťák, kde jsem učila malé holčičky a kluky. Ti v dramaťáku vyrostli. A když jim bylo šestnáct, osmnáct let, odstěhovala jsem se na jih. A oni za mnou pořád jezdili, chtěli mě vidět, chtěli, abych s nimi dělala na zahradě dramaťák. Dneska jsou to baby, kterým je od pětatřiceti do čtyřiceti, všechny mají děti, některá i tři. A když jsem se vrátila do Prahy, řekly: „Teď je přesně ten čas, abys s námi udělala nějaké divadlo. Do Kralup dojedeš pražskou integrovanou dopravou.“ Měly pravdu, tak jsme se do toho daly.

Jak ses vlastně dostala k divadlu?

Bydleli jsme ve Vršovicích, kde je dnes divadlo Mana, a tehdy tam bylo amatérské divadlo Bozděch. Každou neděli jsem tam v sukýnce a podkolenkách, s kabelkou a dvěma korunami v kapse (korunu stálo divadlo a korunu cukrkanďl) chodila na pohádky. Pamatuju si to do dneška. Bylo to klasické amatérské divadlo a vždycky tam nějakí ochotníci hráli pro děti. Když se odhrnula opona, ta směs prachu a tělky, ta zvláštní vůně mě nějakým způsobem fascinovala. Přitom nikdo v rodině nehrál. A tak jsem ve škole začala hrát divadlo.

Vzpomínáš konkrétně na nějakou roli?

Hrála jsem v šesté třídě *Babičku* od Boženy Němcové. Na kolenou jsem měla dva spolužáky, z nichž jeden byl Vilík a druhý Jeník. Když mi bylo šestnáct, dostala jsem se do divadla Máj, Tam fungoval, podobně jako tady pan profesor Císař, který pořád chybí, stejným způsobem, jen asi o dvacet let dříve jistý Jirka Beneš. Měla jsem ohromné štěstí, že tenhle pan Beneš si mě vyhlídnul a dával mi každou sobotu soukromé

lekce historie divadla. Musela jsem s ním do kavárny Hlavovky na kafe a on mi zadával úkoly. Musela jsem se naučit, jak divadlo vzniklo, proč se dělá, jaké bylo antické divadlo a tak dále.

Asi měl čich na lidi?

Do dneska mě mrzí, že za ním nemůžu přijít a říct mu, že jsem to, co mě naučil, zužitkovala, a že divadlo dělám pořád. Pak jsem se přestěhovala od Mělníka, a tam jsem měla další štěstí. Hrála jsem v Novém divadle, kde jsme potkala dalšího ohromného člověka, režiséra Vladimíra Dědka. Byli to dva lidi, kteří mě naučili rozumět divadlu, co tam na tom jevišti dělám, co cítím, jak se mám tvářit, co je to být přirozený, jak bez manýry existovat na jevišti.

Velmi dlouho jsi tedy sama hrála divadlo. A relativně pozdě jsi vystudovala AMU a později se účastnila i zakládání katedry výchovné dramatiky. Jak to bylo?

V Mělníku jsme v Novém divadle hráli klasickou činohru, ale myslím, že to bylo kvalitní, neměli jsme se za co stydět. Rostly nám malé děti, a zjistili jsme, že nám v divadle trochu překážejí, že nemají náplň. A tak jsme se s panem režisérem Dědkem rozhodli, že s nimi uděláme dětské představení. Neměli jsme představu o dramatické výchově, neměli jsme nic v ruce. Ale jak on měl čich na divadlo, na ty děti, na jejich přirozenost, vzal nějakou hru pro děti od Jaromíra Šypala, který byl jedním z prvních, kdo se věnoval dětskému divadlu, a s těmi našimi dětmi jsme udělali představení. Zúčastnili jsme se nějaké dětské přehlídky, kde byli všichni guru tohoto oboru, paní docentka Machková, Soňa Pavelková a Šárka Štembergová. Všichni se divili, kde jsme se vzali, že o nás nikdy neslyšeli. A pozvali nás do Kaplice, abychom se něco dozvěděli o dramatické výchově. My tenkrát vůbec nevěděli, co to je. Tímto způsobem jsem se tedy dostala do Kaplice (pozn. celostátní přehlídka dětského divadla) a tam jsem pochopila, že to je něco, co bych chtěla dělat. Předtím jsem jako dramaturg měla v kulturním domě na starosti koncerty, hudební a divadelní cykly. A viděla jsem hlavně, jak moje děti vyrůstají ve stejně strašlivém školním systému, jako jsem vyrůstala já. Jsem introvert, a tak jsem vždycky měla pocit, že pořád dělám chyby, a že mě za všechno musí trestat. A ty děti

pokračování na straně 2

pokračování ze strany 1

vyrůstaly v podobném stresu. V Kaplici jsem zjistila, že to je obor, kde děti můžou být přirozené a své. A každé má svoji velkou hodnotu. Jeden se liší od druhého, ale každý má něco víc než ti ostatní. A že vždycky stačí říct: v tomhle jsi dobrý, a tohle se ještě naučíš. Najednou to byl za těch komoušů svět, kde děti fungovaly s dospělými úplně jinak.

V té době byly vlastně tyhle spolky, kulturní komunity, druhým domovem, místem, kde se mohlo mluvit otevřeněji. Byli tam lidi, které spojoval společný zájem.

To bylo jak v amatérském souboru pro dospělé, tak v komunitě lidí, kteří se věnovali dětem. Všichni, komu zavedené systémy nevyhovovaly, viděli, že se s dětmi dá pracovat jinak. Pak jsem zjistila, že na tuhle práci nemám vzdělání. A jestli chci fungovat v tomhle oboru, tak musím být buď učitelka (což jsem nechtěla, ale nakonec jí jsem), a nebo, že musím vystudovat DAMU. Tehdy se dala studovat dálkově režie-dramaturgie. Sebrala jsem odvahu a drze jsem se přihlásila.

Jaké to studium bylo?

Byla jsem v ročníku s Milanem Schejbalem, a ještě tam byli čtyři další kluci. A tam mě po-

tkalo další moje velké štěstí. Byla jsem v ročníku, který vedl Jaroslav Vostrý. Tehdy nebyl profesor, protože ho degradovali a jen díky profesorovi Císařovi mohl učit jako odborný asistent. Tehdy už nemohl ani pracovat v Činohráku, nesměl nic a Císař ho svým způsobem zachránil. Tehdy

mu bylo asi šedesát let. Nic nám nedaroval, neměla jsme to zadarmo, ale zaplatí pánbůh za to. Jsem za to moc vděčná.

Znám tvou práci z éry v jižních Čechách, z tvé tehdejší skupiny vzešli - na Hronově dobře známí - lidi jako Honza Mrázek nebo Vítek Malota, kteří už dnes mají za sebou studium na DAMU. Už jsi vlastně mluvila o tom, že se ty děti vracejí, že na tu dobu nezapomínají. Myslím, že to pro ně mělo velký formativní význam.

Neskromně jsem přesvědčena, že ano. Ale netýká se to jen mě. Dobrý pedagog, když vede děti, jim může dát něco, co jim škola nenabídne. A že to pro ně bylo důležité, je zřejmé v tom, že se k tomu pedagogovi vracejí a mají k němu stále blízko.

Letos jsi byla oceněna Cenou Ministerstva kultury za celoživotní uměleckou a pedagogickou činnost. Bylo tam připomenuto, že ses dotkla všech oborů od divadla poezie, přes loutkařinu až po činohru.

A k tomu dětské a mládežnické divadlo...

Je ti některý z těch oborů bližší než ostatní? Zkrátka, srdcová záležitost?

Když jsem sama hrála, bylo to činoherní klasické divadlo, protože jsem měla pocit, že se tam realizuju, že si tam vevnitř nacházím nějaké vrstvy, se kterými se potřebuju vypořádat. Ale když jsem dospěla (a ne že bych měla pocit, že jsem se už se vším vypořádala) a začala jsem pracovat s dětmi a mladými lidmi, tak mě to strašně začalo zajímat a zajímá do dneška. Je velké dobrodružství žít s nimi jejich životy, sledovat, jak věci vidí oni, jak myslí, jak cítí. Člověk si vybavuje svoji pozici v tom věku. Víím podle sebe, že dospívání a mládí vůbec není jednoduché, že je to jedno z nejtěžších období života. Takže pro mě je největší, nejsilnější a nejdobrodružnější a taky nejzajímavější právě mladé divadlo, protože je hodně proměnlivé. Je tam strašná spousta impulsů, směrů, a taky se v něm teď orientuju lépe než v tom klasickém.

Obsáhla jsi opravdu hodně z oblasti divadla, ale zůstala jsi stranou experimentů, alternativního divadla.

Nechybí mi. Vyrostla jsem na dobrém činoherním divadle a na Činoherním klubu. Jejich herectví mě velmi oslovovalo, každé představení jsem viděl několikrát. Pak mě učil profesor Vostrý, četla jsem jeho knihy, publikace a studie. Víím, že činoherní divadlo má ohromnou sílu, když je postaveno na osobnostním herectví a vztazích, a tomu typu divadla rozumím nejvíc. Takže i to divadlo, s kterým jsme sem přijeli, je postaveno na vztazích, na osobnostním sdělení.

Jana Soprová

Pár otázek pro divadelního požárníka

Zkušený dobrovolný hasič Miroslav Hanzl si na mě udělal čas před jedním z představení v Čapkově sále. Nastínil mi, co obnáší služba člena požární hlídky hronovského divadla. Panu Hanzlovi je letos jedenaosmdesát let, dobrovolným hasičem je od patnácti a svou službu bere jako poslání. To koneckonců předal i svému synovi, který je profesionálním hasičem a vnukovi, který obor v současné době studuje.

Jak máte jako požárníci organizované směny?

Dva jsou tady v Čapkáči, dva jsou v divadle a jeden je nahoře v sokolovně. Takhle se střídáme. Každý den se to mění, abychom stanoviště trochu vystřídali.

Máte třeba jeden z prostorů radši než ostatní, nebo je vám to jedno?

To je v podstatě jedno. Zkrátka, já to beru jako hasičskou povinnost, už tady sloužím sedmačtyřicet roků.

A jak tedy vypadá vaše běžná směna?

Nástup máme hodinu před představením, musíme zkontrolovat celou budovu. To znamená projít stanoviště, hasičí přístroje, dohlédnout, aby byly otevřené nouzové východy. V případě požáru bychom na odchod diváků nouzovými východy dohlíželi my. A to je jedna věc. Druhá věc je to, že se musíme zeptat souboru, jestli budou pracovat s otevřeným ohněm, jestli se v představení kouří a tak dále. Pokud ano, vše speciálně zajistíme. To jsou takové základní věci. A další věci se ještě vyskytnou při obchůzce. Musíme přesunout nebo doplnit hasičí přístroje, někde dát nádobu s vodou nebo něco takového. Záleží vždy na tom představení. A po skončení máme půlhodinku, kdy musíme zkontrolovat, jestli je všechno v pořádku.

Dělo se tento týden na jevišti něco, na co jste museli dávat obzvlášť pozor?

Nebylo nic speciálního, jen třeba svícen se šesti svíčkami. My se musíme zeptat souboru, jak jsou připravení, jak to uhasí a tak dále. Zkrátka, abychom byli v obraze. Abychom to věděli.

Pamatujete tady nějakou nebezpečnou situaci, něco co Vám utkvělo?

Jednou tady hrál slovenský soubor, znázorňovali, že se žena upálí nebo ji někdo upálí, už nevím přesně. Na podlaze měli plechy, všechno zajištěné. Já jsem byl zrovna na jevišti, na levé straně, vedle mě hasičí přístroj, vodu jsem měl připravenou. Na odpolední představení přišel někdo zvenku do sálu a nastal průvan. To znamená, že oheň, který měli v nějaké misce se odfoukl a rozšířil se na jeden ze závěsů, které dřív nebyly napuštěné protipožární látkou. Takže jsem musel okamžitě zakročít. No a od té doby jsem si nechal vzadu rukavice a dvě dvoulitrové láhve s vodou. Pořadatelé i technici vědí, že je tam má hasič připravené.

Ještě se vám vybavuje nějaká zajímavá situace?

Některé reflektory se používají hrozně málo. Před představením se projednává, co a jak se bude svítit a jednou se na poslední chvíli soubor rozhodl, že ještě chtějí něco nasvítit reflektorem, který se dlouho nepoužíval. Já něco cítil, ale nebyl to oheň. Jsme ve spojení s kabinou, tak jsem hned hlásil, že se tam něco děje, že něco cítím. Byl to jen prach, tak se reflektor vypnul.

Chtěl byste si vyzkoušet nějaké jiné místo v divadle?

To nevím, ale můžu říct jedno. Když jsem bydlel v Poříčí, před vojnu, tak už tehdy jsem se pohyboval kolem divadla. Přesvědčili mě, abych si s nimi zahrál. Ale pozor, hrál jsem statistu, jak oni říkají, křoví, kde jsem nemusel mluvit. Něco jsem přinesl, odnesl a tak dále.

Veronika Matušová

Sloupek

Jeden známý kdysi uvažoval, že by svým dětem zakázal mýt nádobí, vycházející z předpokladu, že je budou následně mýt z revolty. Výsledky nebyly nikterak oslnivé. Děti ten zákaz akceptovaly bez mrknutí oka a bakterie ve dřezu založily centrum komunitního bydlení.

Chcete ustavit církev devátého říhnutí? Vymodelovat sochu ze žvýkaček nalezených na spodku židle? Nechat si chirurgicky nadzvednout pravé obočí? Chcete provozovat salon pro méně oblíbená zvířátka a ondulovat tarantulím chlupy na zádech? Chcete objet svět ve vysokozdvizném vozíku a vytvořit o tom sérii tapisérií? Mluvit směsicí češtiny a angličtiny? Go ahead, děcka!

Dokonce i většina bojovníků proti Sorosovi, fyzice, očkování, poskvrněnému nepočítání a chemtrails do omrzení publikuje, jak nesmí publikovat, dokola veřejně hlásá informace, které jsou prý přísně tajné a žádá rychlé sdílení příspěvků, jejichž následné nesmazání nikoho nezaráží. Vyhodí je někdo z práce? Třeba z té, co ji nehledají, protože mají statisícové příjmy z reklamy na youtube a dalších platformách? I oni našli jen populární, výnosný a veskrze pohodlný způsob existence.

Všechno se může a na divadle se toho může ještě víc, na amatérském dokonce mnohem víc. Mezemi jsou jen trestní zákoník a pro citlivější tvůrce rovněž výdrž publika. A teď co s tím? Jistě je o čem vypovídat, co rozkrývat, co podvracet, po čem se tázat, ale zároveň přirozenou možností je nevypovídat o ničem nebo vůbec nedělat nic. Jak s tou svobodou nakládáme? Umíme ji využít? A pokud umíme, podle čeho se to pozná?

Letos musím konstatovat, že umíme. Poznává se to třeba podle toho, že OBOLUS krutě popisuje poměry na Slovensku, Jezdci se opírou do politiky a antický text utopí v pivu, ZÁ RUBNI zapůsobí na diváka světlem, hudbou a kusem betonu, Hawklinská nestvůra dá jen tak pro radost vypít realitu whisky, Myslíš dědo...? povytáhne obočí na Stanislava Křečka a podobné hvězdy domácího zapšklého senilátu (a o pár generací starší Viktorka, ta mu rovnou ukáže fakáče). Maria M pohovoří s nezbytnou přímností o svých zážitcích ze škol. A o čem se nedá hrát, o tom se sugestivně tančí. A to ještě není konec. A nikdy nebude. Až se odsud rozjedeme, rozjedeme se tvořit, slibme si to.

Jan Duchek

Stínový club

STÍNOVÝ CLUB #008

Dárek pro dvě herečky

Rozhovor s režisérem Jaroslavem Vondruškou

Co vás vedlo k nastudování komedie Bengta Ahlforse?

Když jsme vybírali další hru, šli jsme do toho s tím, že by bylo dobré udělat něco, co by bylo určitým dárkem pro dvě herečky našeho souboru, které v roce 2020 měli slavit kulaté a půlkulaté životní výročí. Při výběru hry jsme se dostali i k titulu Popel a pálenka a bylo rozhodnuto.

Jak dlouho jsou obě herečky v divadle?

Hodně dlouho. U Marcely Hlávkové opravdu nevím, kdy začínala, ale Helenka je v divadle od roku 1965. Byla to první hra, kterou jsem režíroval, Helenka byla tenkrát v deváté třídě. Po čase jsme se začali více scházet a nakonec jsme se vzali.

Hodně lidí tvrdí, že je problém fungovat zároveň jako herec i režisér. Jak se tato „dvojitost“ dařila skloubit tobě?

Skutečně je to problém a vlastně to ani nechci dělat, když už, tak jen jako záskok nebo alternaci, když už je inscenace nazkoušená. V této inscenaci jsem si řekl, že půjdu do malé role s tím, že jsem byl domluven s kamarády, aby mě okoukli, jestli moje role zapadá do kontextu, který jsem si zvolil.

Jaké je režirovat manželku? Poslouchá režiséra?

Je to těžké. Ale vlastně ji ani moc režirovat nemusím. Dohodli jsme se co a jak, o co ve hře jde a Helena si to dokázala připravit, takže jsme řešili jenom menší korekce. Ona sama však byla přesvědčená, že by potřebovala větší vedení.

Hrajete často spolu?

Ano. Dokonce jsme hráli jednu inscenaci, kde jsme byli jenom my dva. Jmenovalo se to Půl druhé hodiny zpoždění. Je to inscenace napsaná pro manželský pár.

Z programové brožury jsem se dozvěděl, že za rok to bude 140 let, co v Libici vzniklo ochotnické divadlo. Budete slavit?

Oslavovat to zřejmě nebudeme. Zatím jsme o tom neuvažovali. Dělalí jsme větší oslavy při padesátém výročí Divadelního spolku Vojan.

Historie je důležitá...

Já a Milan Čejka průběžně sháníme informace o ochotnickém divadle v Libici. Pátráme v archívalích a pomalu dáváme všechno dohromady. Pomalu se dostáváme k naplnění jednotlivých let titulů, které se v té době hrály. K 140 letům ochotnického divadla v Libici. Tenkrát se jednalo o více ochotnických spolků. Jeden se dokonce jmenoval

Dědova mísa, respektive urna

Přiznejme si, že domácí i světová dramatika je k herečkám zralého věku skoupá. Najít pro ně výraznou, sítěžejní úlohu je pro dramaturgii náročný úkol, takže se českých jevištích omílá stále dokola několik titulů, nejčastěji pak zařaditelných do žánru sentimentální komedie. Není tedy divu, že DS Vojan při hledání vhodné příležitosti, kde by svůj talent a temperament mohla uplatnit Helena Vondrušková, sáhla po komedii Popel a pálenka finského autora Bengta Ahlforse, kterou už prověřila řada zvučných jmen, jako jsou Jaroslava Adamová, Jiřina Bohdalová či Květa Fialová. To, že her s ústřední starší ženskou postavou není mnoho, zřejmě způsobuje, že se hrají i hry, o jejichž vysoké dramatické kvalitě by se dalo pochybovat.

Ústřední situací Popela a pálenky je hyenismus dětí vůči rodičům. Ovdo-vělá manželka plukovníka

Malmgrena ho odmítne nechat pohřbit a urnu s jeho popelem si přinese domů, aby si s ním mohla povídat. Její syn, dcera a bývalá snacha, vedeni touhou dostat se k dědictví po plukovníkovi, se jí kvůli neobvyklému počínání snaží zbavit svéprávnosti. Ústřední zápletka už stojí poněkud na vodě – copak mít doma urnu blízkého příbuzného je něco tak šíleného? Větší potíž pak je s tím, že hra je jen obtížně žánrově zařaditelná a tím pádem volá po několika různých inscenačních a hereckých přístupech. Ze začátku se zdá, že by mohlo jít o černou komedii, v monologu Věry s mrtvým manželem o sentimentální, úsměvnou hříčku, později jde spíše o konverzační veselohru a chvílemi zase o zběsilou komedii záměn. Téma komplikovaných vztahů dětí a rodičů a hledání životního optimismu a vyrovnávání se se ztrátou blízkého je zde nesené v nekomplikované, poněkud plytké a umělecky odvozené rovině. Samozřejmě není dů-

vod Ahlforsově hře vyčítat malou hloubku, ta zcela jistě nebyla autorovým záměrem (kdo touží dané téma vidět zpracované s větším psychologickým ponorem či závažnějším společenskokritickým dopadem, poohlédne se po jiných autorech – třeba Hauptmannovi), ale i její komediální prostředky jsou poněkud prefabrikované a najít v textu překvapivá či razantnější řešení ať už v dílčích situacích, nebo třeba výstavbě dialogu, je nesnadné.

Tam, kde se nejde opřít o kvalitní předlohu, je upřena o to větší pozornost k hereckým výkonům a režijnímu uchopení látky. Jaroslav Vondruška hru režiruje přehledně, svižně, suverénně a elegantně, stejně jako posleze ztvární i postavu Věřina dávného přítele Vigga. Svým charismatem zcela ob-

hájí poněkud za vlasy přitahované autorské řešení, kdy je čerstvá vdova okamžitě ochotna začít nový život

s bývalým milencem. Bohužel Vondruškova režijní aranžmá nejsou zejména herci v rolích Věřiných příbuzných naplněna adekvátní akcí. Mají mnohé limity v řečové technice, časté problémy s přepálenou emocí, takže ve vyhocenějších situacích se příliš často nevyhnu afektu, ne vždy správně načasovaný timing. Inscenace se vždy rozsvítí, když na scénu přijde šarmantní, energická, odhodlaná a ironická Věra Heleny Vondruškové, ideálně v dialogích s věcnou a velmi přirozenou Natašou Doležalovou v roli Věřiny pomocnice v domácnosti Kirsti.

Po představení Vernisáže téhož souboru jsem si povzddechla, že bych libickým hercům přála lepší inscenaci. Helenu a Jaroslava Vondruškovi, stejně jako Natašu Doležalovou, bych si zase přála užít v lepší hře.

Jitka Šotkovská

Něco málo smíchu a pár slz

Před pár dny na Hronově uvedli staří známí Geisslers Hofcomoedianten inscenaci nazvanou Dvě komedie v komedii. V Ahlforsově komedii Popel a pálenka, kterou představili rovněž staří (ba, pravda, o něco málo starší) milí známí z libického DS Vojan, se ovšem komedií skrývá ještě víc: je tu hořká konverzační komedie o narušených vztazích v rodině, je tu něco málo situační frašky se záměny postav, a konečně je tu sentimentální romantická komedie o setkání po letech.

Myslím, že určitá roztržitost je tady asi ústřední

problém: komplikovaná situace v rodině i mezi někdejšími milenci a někdejšími (netušenými) sokyněmi v lásce si vyžadují velkou spoustu expozice, ale třeba celá namáhavě anoncovaná linie s falešným tapetářem nakonec vede doslova k pár minutám velice uměřené frašky (se zbledilými eskapádami z her takového Raye Cooneyho je to naprosto nesrovnatelné) a sama se díky prozření zneužívaného psychiatra rozřeší a zase poklidně odšumí.

Ve večerní alternaci (vím, že konstelací mají Libičtí víc) navíc tématu intrikující rodiny coby supům, kteří se slétají na dosud vitální čerstvou vdovu, upřímně řečeno trochu škodilo nevyrovnané obsazení – není to jistě vinou sympatických herců, ale třeba Petra Soukupová v roli Ester musí cynismus a jistou dryáčnickost postavy, která má být úplně evidentně o dost starší než její představitelka, vysloveně vyrábět, a podobnou vnějškovost bych našel i jinde. To je přitom bohužel dost na škodu: v převážně konverzační komedii by měla prim hrát jakási základní přirozenost a situační pravdivost, kdežto tady sledujeme vyrábění různých zábavných intonací a okázalých gest. Bez nenucenosti ale humor vznikne opravdu jen málokdy.

Přistupme ovšem na to, že pro mladé představitele vedlejších rolí se hra na repertoáru neocitla. Hlavní roli paní plukovníkové ztvárňuje Helena Vondrušková, jejíž komediantství, schopnost rychlého střihu a umění dobře odměřené nadsázky už ozdobilo nejen Hronov. Musím se přiznat, že v počátečních scénách se mi zdálo, že jistému artistickému vyrábění humoru tam, kde ho sáhodlouhá expozice nijak zvlášť neskýtá, podlehla i ona, ale naštěstí je to potíže toliko přechodná.

Vysloveně fungovat pro mě představení začalo až s nástupem Viggga – jednak pro dokonalý timing jeho představitele Jaroslava Vondrušky (pro zkušenější diváky opět žádné překvapení), jednak proto, že po vyřešení tapetářské lapálie se konečně dostáváme k love story, o kterou nakonec běží především. Třetí hvězdou inscenace je potom Marcela Hlávková v roli Kirsti – ta hraje svou roli s absolutní věcností, vždy v logice situace, a timing má také přesný.

Není to v úhrnu úplně málo, ale přesto se domnívám, že v kondici, v níž inscenaci zastihla večerní hronovská repríza, problémy převážily nad klady. Divácké reakce zejména v první polovině byly celkem výmluvně vlažné – tuším, že záměrem bylo přinést (řečeno s titulem jedné populární knihy) „hodně smíchu a pár slz“, ale povedlo se to jenom tak nějak částečně. Šlo o takové zdvořilé milé setkání, ale osobně bych si přál přeci jen o něco víc.

Michal Zahálka

Recenze

Libičtí ochotníci a druhý Divadelní spolek J. K. Tyl. V té době spolky často končily a začínaly nové. Problém je ovšem v tom, že neexistuje kontinuita v psaní kroniky. Není na co navazovat. Už jsem zmiňoval pohádku v roce 1965, před ní bylo poslední představení v roce 1957. Sháněli jsme všechny možné informace, ale nenašli jsme nic. Žádné plakáty, žádnou kroniku, archiv neexistoval. Máme jen informace, které jsme získali od pamětníků. Pokračujeme ale dál a sháníme informace o historii libických ochotníků po archivech.

K současnosti. Jak se vám podařilo přežít Covidové období?

Musím říct, že velmi dobře. Nijak to u nás nepoznalo ani kolektivní tým, že by se ztratila chuť na divadlo nebo nálada něco dělat. Kolektiv se nejrůznějšími způsoby udržoval pohromadě celé dva roky.

Honza Šoácha

Ohlasy

Na mě je to dlouhé a ne příliš záživné. Promiňte, ale odešla jsem. Určitě za to může i to horko.

Marta, Beroun

Pod koniec festiwalu nie mogę się już skoncentrować na spektaklu dłuższym niż godzinę. Również komedia konserwatorska nie jest moją filiżanką kawy.

Aleksander, Jeleniów

Konverzační komedie řemeslně dobře zvládnutá, s velmi dobrými hereckými výkony.

Michal, Praha

Bavily mě jen některé části představení. Paní Vondrušková i paní Hlávková podaly velmi dobré herecké výkony. Chtěla bych to vidět odpočítat.

Barbora, Ostrava

Mám ráda konverzační komedie a tohoto autora jsem neznala. Bylo to fajn.

Alena, Hořovice

Snacha a syn špatná srozumitelnost, psychiatr strašnej. Konáč bych utnul u Benátek a vynechal závěrečný tanec.

Josef, Toušeň

Pravdivý příběh

Rozhovor s jediným hercem, výtvarníkem a režisérem Bažantovy loutkářské družiny Poniklá Tomášem Hájkem

Andrée je fiktivní příběh, nebo má reálný historický základ?

Je to dokumentární drama, které se drží předlohy. Je to podle skutečné polární výpravy tří švédských inženýrů z roku 1897. Jelikož se po té výpravě zachovaly jak téměř kompletní deníky, tak i fotografický materiál, dá se až na samotný závěr dobře rekonstruovat, co se tehdy stalo a odehrálo.

Čím vás fascinuje doba 19. století, objevů, vynálezů, průmyslové revoluce, protože to není první titul podobného ražení, který jste položil na meotar?

Ano, někdy si připadám zamrzlý v literatuře 19. století a v obdivu k té době. Je krásná, optimistická. Na straně jedné nabízí spoustu krásných příběhů, na druhé straně nabízí také příběhy, které nejsou zatíženy autorskými právy, abych byl i zcela praktický. Co se týká výprav na Severní a Jižní pól, tak je mám moc rád a coby zimořivý člověk si je rád čtu zejména takhle v létě, když je venku pětatřicet ve stínu. Je to něco, co mě fascinuje a ti drsní chlapi mají můj obdiv a úctu.

Meotar používáte už deset, dvanáct let. Proč vás tak baví a objevujete i po těch letech jeho další možnosti?

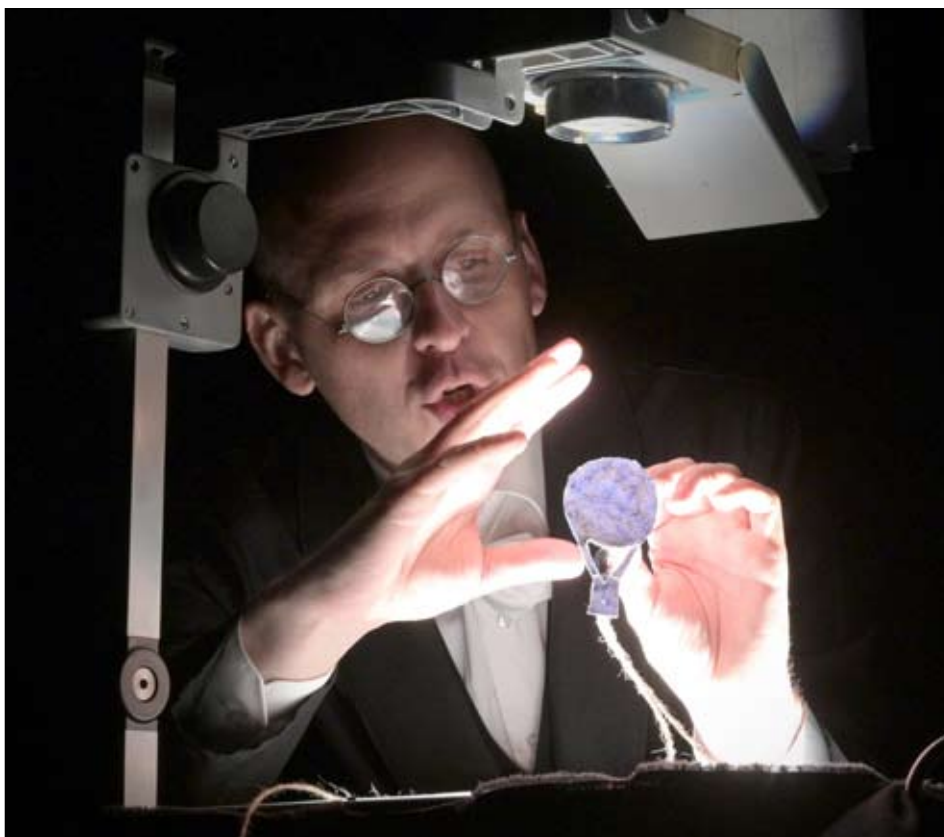
Moji práci meotar hlavně hodně zjednodušuje. Mám rád stínohru a zpětný projektor je možnost, jak dělat stínové divadlo v jednom člověku. Hraje se na vodorovné desce a zároveň se vše zvětší. Pro mě je to tedy prostředek, jak být na divadlo sám a jak si ho vytvořit. Nikdo mi nemůže nic podržet a deska je vhodná v tom, že co na ni položím, to na ní zůstane.

Z hlediska perspektiv meotaru nejsem zdaleka jediný, kdo s meotarem hraje, znám i vynálezavější soubory. Třeba mokrou variantu skvěle umí kolegové z Jaroměře. Na tvorbu s meotarem nenahlížím tak, že bych potřeboval objevit něco nového u projektoru. Beru to tak, že když někdo hraje s marionetami, vodí je shora a má tam provázky, javajky se zase vodí zespoda a meotarové stínové divadlo se hraje s meotarem naležato. Spíš mě láká jít do nového příběhu a trochu jiné výtvarné estetiky.

No a máte už v hlavě nějaký nový příběh?

Mnoho let dětem slibuju pohádku a začínám se bát, že mi z ní vyrostou. Tak nevím, asi se do ní pustím a nějakou pohádku udělám. Ale nic dalšího zatím v plánu nemám.

Martin Rumler

Severní vítr je krutý a krásný

Meotarové divadlo Bažantovy loutkářské družiny z Poniklá patří tradičně k dychtivě vyhlíženým událostem, jakmile se objeví ve festivalovém programu. Tomáš Hájek, jako by si libující v příbězích rozporuplných hrdinů, tentokrát sáhl po tragickém osudu zapomenutého polárníka Augusta Salmona Andréeho, který se na sklonku devatenáctého století pokusil se svými dvěma druhy neúspěšně dobýt severní pól. Na základě deníkových záznamů Hájek švédského dobrodruha líčí jako bláhového vizionáře, který neochvějně věří ve svůj plán, i když se ukazuje, jak žalostně nepromyšlený je. Touha dobýt svět je tu líčena bez příkras, ale přece i s pochopením pro klukovské sny o velkých činech a slávě. Průkopnické cesty a objevy a celé dobovatelské milieu 19. a počátku 20. století tak Hájek ukazuje nejenom z obvyklejší hrdinské perspektivy, ale na švédském inženýrovi jej demonstruje také v jeho bezohledné a nabubřelé podobě. Andrée je nejen zapálený a nadšený pro věc, ale taky nad míru samolibý a bezohledný.

Tomáš Hájek tentokrát mnohem častěji opouští své místo za meotarem a z pozice vypravěče vstupuje do role samotného Andréeho. S přehledem obsáhne jeho nerdský zápal a umanutost, ale podaří se mu taky vystavět efektní dramatický oblouk až k závěrečnému bilancování ve světle polární záře, kdy si snad vůbec poprvé uvědomí zodpovědnost

za smrt svých mladých souputníků (z kraje výpravy si jen pošetile liboval, jakou až synovskou důvěru k němu oba společníci musí mít).

Přestože v inscenaci je pořád několik vtipných meotarových scénických řešení, jak jsme od Tomáše Hájka zvyklí (třeba skákající dav ve stockholmském přístavu, stříhové zmenšování balónu při jeho odletu k pólu apod.), je meotar využíván mnohem víc jako rekvizita, na které se promítají doprovodné materiály k Andréeho výpravě, než jako ústřední médium vyprávění příběhu. Z žánru specifického loutkového-animovaného divadla se Hájek v inscenaci zlehka dostává už spíše na pole činoherního monodramatu. A poradí si s ním nakonec velmi obstojně.

Smysl Andréeho příběhu je pak dopovězen v epilogu inscenace, ve kterém jsou po třiceti letech dovezena těla členů výpravy do Stockholmu, kde nadšený dav vítá hrdiny, kteří přinesli oběť za větší slávu lidstva. Zdravici posílá i Umberto Nobile, jemuž se také díky Andréeho experimentům s vodíkovým balonem podařilo dosáhnout severního pólu ve vodíkové vzducholodi. Velké úspěchy by se nepodařily bez řady předcházejících neúspěchů. Zřejmě se neobejdou ani bez notné dávky bláhovosti. A i v porážce může být kus velikosti a hrdinství.

Jitka Šotkovská

Zkoušeli jsme jako bytové divadlo

Rozhovor s Renatou Vordovou
a Františkem Kaskou ze souboru MY

Co je to divadlo MY?

R: Původně to bylo Naivně poetické divadlo, ale my jsme se od toho odnožili, a proto MY. Ale to už se stalo snad před třiceti lety.

F: Za poslední léta jsme neudělali inscenaci, ale děláme pravidelné Čtení lidu - čtení ze zajímavých knih, komponovaný pořad s kapelou. Děláme to většinou několikrát ročně, ale jak byl lockdown, zjistil jsem, že mi chybí ta společná práce. Že se sice nemůže scházet moc lidí, ale dva se scházet můžou.

Jak jste přišli na konkrétní předlohu?

R: Na knížku Hanky Lehečkové jsme přišli vlastně díky tomu Čtení, protože jsme z ní četli ve spolupráci se Světem knihy v roce, kdy vyhrála Cenu Jiřího Ortena. Takže, nejprve jsme to dostali jako zadání, drželi jsme jí palce, ona vyhrála a mně se ta knížka zalíbila, že jsme se rozhodli ji zpracovat.

Je to prý experimentální román.

R.: Ano, je to grafický, experimentální text.

F: Ona jak je rozhlasové režisérka a scenáristka. Takže když to člověk četl podle velikosti písma a rozložení, už to jakoby slyšel. Pro mě to opravdu bylo tak, že jsem si to vizuální přerovnal ve sluchové.

Je z románu jasné postižení hrdiny? Aspergerův syndrom například?

R: Není to tam záměrně. Prostě Svatá hlava.

F: Žádnou konkrétní diagnózu nechceme stanovit.

Jak probíhalo zkoušení?

F: Nejprve jsme si text přečetli, pak přišlo to nejtěžší - je to asi 200 stránek - vytvořit z toho scénický tvar. Což dělala hlavně Renda, seškrtala a vybrala, já jsem to přepsal, pak jsme to zkoušeli a ještě krátili, ubírali. A ještě po přehlídkách jsme znovu malinko prokrátili. Zkoušeli jsme jako bytové divadlo. Předpremiéra byla pro dvě naše kamarádky. A říkali jsme si, že to můžeme hrát téměř v jakémkoliv prostoru.

Jak jste přišli na scénické řešení - hraní si s kostýmy?

R.: Byla to taky cesta hrbolatá od nějakých nápadů s předměty až po výsledný tvar. Mám ráda, když se věci zjevují na scéně tak, aby to bylo logické. Vycházeli jsme z principu, co by mohl mít v tom pokoji jiného než oblečení. A protože je Franta loutkář, tak to s tím dobře umí.

F.: Ale když jsem to rozehrával na festivalu Na-

Prostáček boží poslouchá Leoše Mareše

Jakou psychiatrickou diagnózou je přesně postižen Zdeněk, protagonista novely Hany Lehečkové Svatá hlava, se z inscenace plzeňského Divadla MY nedozvíme. Postaru řečeno ho lze nazvat slaboduchým: čistotu oblečení ověřuje ranním očicháním, znechuceně se diví, proč babička stárne, když si přeje, aby mládl, jeho kontaktování se ženami jeví rysy velmi nízké sociální inteligence, o živobytí se mu stará jeho matka a sám Zdeněk svůj domov opouští jen zřídka, zato mu z rádia v hlavě utkvívají velké části textů českých popových hitů. V jeho „svaté“ hlavě leží evidentně nestrukturováno podstatné hned vedle nepodstatného, banální vedle duchovního, záplava všedních detailů hned vedle smyslu života, na který Zdeněk bohužel hned po procitnutí vždy zapomene. Lehečková jako tolik autorů před ní využívá fintu zvanou nespolehlivý vypravěč: tušíme, že Zdeňkovi nemůžeme úplně věřit ani holá fakta, natož smysl a obsah toho, co se mu děje.

Čtu v recenzi Lukáše Malého na knižní podobu Svaté hlavy: „Hlavní hrdina (...) trpí pravděpodobně schizofrenií a poruchou osobnosti, což z něj činí specificky nespolehlivého a nekompetentního vypravěče. Takto ukotvená perspektiva nepřináší nějaký inspirativně jasnozřivý pohled na svět a až na naprosté výjimky neústí v komično, jak by mohl čekat třeba čtenář znalý Forresta Gumpa. Obraz světa, který vypravěč

zprostředkovává, je deformovaný, zredukovaný a nemocný.“

Tady se ukazuje značný rozestup mezi slovem napsaným a slovem vtěleným: jevištní protagonist Františka Kasky nepůsobí vůbec zredukovaně a nemocně. Jeho bláznovství je z rodu kouzelníků, snílků a básníků a jeho hlavní složkou je neustálé naivní žasnutí nad bohatstvím impulsů, které člověku všednost neustále přináší. Kaskův Zdeněk je i ve vši krutosti vlastně přerostlé dítě, které svět přijímá s bezelstnou důvěřivostí.

Recenze Jeho přimknutí k náboženství se tak nejeví jako kompenzace, kterou si

retardovaný jedinec vykupuje svou dezorientací ve světě, jak je tomu zřejmě v knižní předloze. Ne, protagonist divadelní Svaté hlavy je skutečně prostáček boží, stvoření víry čisté a horoucí, kterému lze nakonec věřit i to, že mu byl svěřen smysl života, jen už nemá slova, kterým by ho nám, lidem takzvaně normálním, předal. A pokud na konci hry konstatuje, že si připadá krásný, můžeme mít vlastně tentýž pocit.

Možná Kaskovi a Vordové vyšel tento kristovský schizofrenik poněkud více laskavě a „forrestgumpovsky“ než by bylo třeba: i tak musím konstatovat, že jej František Kaska ztělesnil tak suverénně a jemně zároveň, že byla radost sdílet s touto figurou tentýž časoprostor.

Jan Šotkovský

Plíhalovsky poetické Psycho

Soubor Divadla MY Plzeň se na festivalu představil inscenací úpravy experimentálního textu respektive divadelní adaptací psychotického románu Hany Lehečkové „SVATÁ HLAVA“.

Příběh je založený na záznamech chlapce, který je mentálně zaostalý, pravděpodobně trpí autistickou poruchou spolu s určitým druhem obsedantně-kompulzivní poruchy a aby toho nebylo málo, projevuje se tak trochu i jako voyer. Svědčí o tom fakt, že pečlivě dodržuje jakési pravidelné rituály (detailní popis postupu oblékání), propadá nezvladatelným návalům vzteku jako malé dítě, cestu z frustrace nachází pomocí nutkavého jednání všechno „urovnávat“ a nivalizovat.

Sólový part této inscenace příběhu interpretovaný vynikajícím Františkem Kaskou, který je přesně vedený režisérkou Renatou Vordovou, přibližuje chlapce žijícího v domě se svou matkou a babičkou ze sociálně slabého prostředí. Neustálé hádky mezi nimi chlapce silně denervují a nutí ho ujíždět z něho na kole a hledat tím svou vlastní svobodu a identitu. Nedobrovolné návštěvy kostela, nezralé chování jeho nešťastné matky, která svého syna není schopna do poslední chvíle přijmout. Prázdná náruč jeho babičky, která chlapce donekonečna před matkou obhajuje.

Jednoduchá scéna založená na židli a pojízdném stojanu s oblečením na ramínkách, kdy hnědý svetr představuje jeho matku, šedivý župan jeho babičku a žluté triko představující Sandru... jeho první iniciační milenku. Naplněná loutkoherecká práce v symbióze s autentickým „plíhalovským“ hereckým projevem dokonale slouží předloze a povyšuje ji na silný, nejen divácký, divadelní zážitek, který je protká lidskostí a tématem vzájemné tolerance a vnitřního sebezpřijetí tohoto „božského dítěte“. Jízda

na kole, iniciační soulož v bunkru nebo obraz posledního rozloučení se svou babičkou... budou na dlouho obrazy, které hned tak nevymizí z mé paměti.

Příběh outsidera, který je uzavřený nejen do svého vnitřního světa, ale také do světa jeho matky a babičky. Člověka, který nemá úniku ze své situace, kromě světa své vlastní fantazie. Režie pracující silně přes obraz a rytmizaci dociluje silného emočního zážitku a pocitu ztotožnění se s postavou hlavního představitele. Inscenace, která zaznamenává, nevydírá, baví i dojímá zároveň, má můj velký obdiv a respekt. S velkou pokorou, plní a trpělivostí vypravuje příběh jednoho z nás, který má právo na život a svrchovanou lidskou důstojnost. Inscenace se přitom neutápí sama v sobě a velmi osobitým způsobem promlouvá k divákům. Nemusíte přijmout její podstatu. Jinakost nesmí vést ihned k odsudku. Lidská duše je příliš složitá na to, abychom ji mohli jednoduše zatracovat. A opět díky za dramaturgickou volbu předlohy a její skvělé naplnění. Díky!

Jaromír Hruška

Recenze

hraně, což je přehlídka vedoucí na Písek, řekli mi, že není moc dobré tam tu loutkařinu moc používat, že je lepší, aby to bylo neumělé.

R.: Vycházíme vlastně z divadla poezie – a jsme rádi, že nás sem přímo nominovali z Wolkerova Prostějova – snažíme se pořád, aby to byla interpretace, ne psychologické herectví. I když v té interpretaci nějaký náznak je.

F.: Někdo, kdo mě nezná, si může myslet, že jsem blázen, a že se mnou Renata pracuje... tak doufám, že jsou tam místa, kde je jasné, že to jen interpretuju.

Jana Soprová

Ohlasy

Odcházím pohlazen. Přemyslím nad tématem, co je hlavní myšlenkou?

Víťa Zborník

Boží!

Hana, Praha

Nejlepší věc, co jsem tady viděl.

Zdeněk, Plzeň

Výborná hra s rekvizitou.

Helena, Praha

Po letech zpátky v Kralupech

Rozhovor s režisérkou Jiřinou Lhotskou

Vy přece nejste kmenový režisér kralupského souboru...

Nejsem. Ale kdysi jsem v Kralupech dělala ředitelku ZUŠ. A zároveň jsem vedla dramata. A ty holčičky, které dnes hrály, ke mně přišly ve věku sedmi až osmi let. Byla jsem s nimi až do šestnácti a pak jsem se odstěhovala. Chtěla jsem, aby pokračovaly a zapojily se do kralupského divadla Scéna. Ony tam přišly a vznikla úplně nová parta. Já mezi tím kolovala po České republice. Byla jsem až ve Strakoncích a před čtyřmi lety jsem se vrátila zpět do Prahy. A holčičky říkaly, že už jsem skoro v Kralupech a mohu s nimi opět dělat divadlo. A z těch holčiček už jsou dneska pětaticetileté baby s dětmi.

Bylo radostné pracovat na představení právě s nimi?

Bylo to krásné, protože ty baby, stejně jako každá ženská, jsou i dcery a většina z nich i matky. Jak už to u ženských bývá. Všechny jsme si při zkoušení občas řešily i osobní problémy.

Hrály někdy také samy sebe?

To není možné. To by nefungovalo. Pochopitelně tam však musí být i kus z nich. Jejich herectví musí být autentické, osobnostní. A musí vycházet z nich.

Říkám si, že pro ně muselo být leckdy těžké hrát některé ze scén.

Bylo. Jedna herečka vůbec nechtěla jednu ze scén hrát. Říkala: „Já mám Helenku ráda, nemohu na ni být taková zlá a ošklivá.“ Musela jsem jí vysvětlit, že to není Helenka, to je Jackie, která tě podvedla. Tvoje sestra, která ti neřekla, že je tvoje máma.

Mám pocit, že by bylo dobré, aby se vaše inscenace hrála pro školy. Hrajete pro ně?

Zatím jsme o tom neuvažovali. Hrajeme různě od listopadu loňského roku. Na přehlídkách a tak. Zkusím se s holkami domluvit.

Pochopil jsem správně, že hudba znázorňuje plynutí času?

Je to tak. Děj se odehrává zhruba v šedesáti letech. Ve scénáři je pokaždé uveden rok a my přemýšlely, co s tím. Vybrali jsme tedy vždy dobovou hudbu. Nechtěli jsme však, aby byla originální, chtěli jsme ji stylizovat. Přibrali jsme tedy kolegu, který je cellistou. Cello je určitým způsobem ženský nástroj. Nahrál nám tedy určité variace, všechny ve stejné aranži.

Nezabiješ matky v sobě

Text *Máma říkala, že bych neměla* britské dramatičky Charlotte Keatley je populárním krmivem pro dramaturgické plány komorních činoher s talentově silným a nejlépe (ne však bezpodmínečně) vícegeneračním obsazením dámské šatny. Scéna Kralupy je jednou z nich, a tak není divu, že si svou inscenací téhle hry vysloužila nominaci z Divadelního Pikniku Volyně. Troufám si říct, že program letošního Jiráskova Hronova v jeho cílové rovině, na které už dochází dech i těm nejotrlejšími divadelním nadšencům, příjemně osvěžila.

Tematicky sevřený text je starý přibližně čtyřicet let a za tu dobu byl přeložen do více než dvaceti jazyků. Přivádí na jeviště čtyři generace žen z jedné rodiny. Každá je v jisté fázi

příběhu dcerou a v jiné matkou. Nejstarší se narodila v roce 1900. Další pak v letech 1931, 1952 a 1971. Drama nabízí dvě základní tematické roviny. Tou první je možnost ukázat na proměně pozic jednotlivých žen v rámci rodiny a na generačních změnách v přístupu k výchově dětí celkový vývoj postavení ženy ve společnosti. Téma užitečné, stále aktuální, a tudíž zákonitě přitažlivé. Druhá výkladová možnost nabízí prozkoumat podmíněnost, a hlavně dědičnost vzorců chování ve vztahu mezi matkou a dcerou. Inscenační tým položil akcent jednoznačně na to druhé, přičemž ještě více než na konstatování a divadelní zkoumání příčin nedobrovolného dědictví těchto vzorců se soustředí na psychologicky věrohodné ohledání individuálních vztahů mezi jednotlivými postavami.

Inscenační klíč režisérky Jiřiny Lhotské hojně využívá postupů poučených metodikou dramatické výchovy, čímž podprahově legitimizuje jednogenerační obsazení a posiluje jeho smysl. Všechny

rekvizity, se kterými se bude postupně hrát, jsou rozloženy do velkého půlkruhu rámujiícího hrací prostor a přerušeno v pravidelných intervalech čtyřmi malými domácími schůdky, které skýtají útočiště herečkám, které zrovna nefigurují v dramatické situaci. Kdo nehraje, ten se dívá. Jde tedy v podstatě o inscenovanou rekonstrukci rodinných vazeb. Všechny herečky mají shodný základní kostým – jednoduché šaty starorůžové barvy a na nich ze předu přicvaknutou odnímatelnou červenou stuhu – symbolickou pupeční šňůru. Všechny začínají jako děti, jako by si na matky a dcery

jenom hrály. S pupečními šňůrami se pracuje pouze v předělových scénách, vlastní dialogy matek a dcer jsou pak vedeny

realisticky. Symbolika vrcholí v závěrečném gestu hry, kdy jsou pupeční šňůry z patentek herečkami nejprve servány a následně něžně zmuchlány do klubička přiloženého pod srdce. Z toho koloběhu se nevymaníme a ty matky v sobě nezabijeme, marná snaha.

Základem úspěchu inscenace je podle mého názoru herecká souhra. Výkony jsou partnerské a soustředěné. Snad jen místy, ale skutečně jen místy, málo odolné zábleskům sentimentu. Herecký kolektiv je vyvážený, přesto mám potřebu vydvihnout plastické herectví Heleny Plickové v roli Jackie, založené na perfektním časování a stříhu.

Hra ukazuje vztah mezi matkami a dcerami jako mimořádně silný a současně temně záhadný. Kombinuje se v něm láska s nenávistí, žárlivost s obětavostí, laskavost i krutost. Inscenace má ideální stopáž a dobré tempo. Je v tom nejlepší slova smyslu sdělná.

Luděk Horký

Za vším hledej mámu

Na letošní Jiráskův Hronov jsem přijela na skok na den a půl. Měla jsem v plánu krátce navštívit seminář Janka Lesáka, dopřát si několik skvělých divadelních zážitků a celý den zakončit příjemným drinkem (nebo osmi) v příjemné společnosti. Všechno se mi nakonec splnilo, a dokonce se ani mně nevyhnuo setkání s mýtickou postavou Michala Zahálky, o které tu přede mnou hovořil Martin Špetlík, a která pod rouškou mlhy (anebo tmy v divadelním sále) směřuje láhve alkoholu za recenze.

Na rozdíl od Špetlíka jsem mu ale za tuhle výměnu vděčná, protože inscenaci Mára říkala, že bych neměla od Scény Kralupy, je stejně příjemné vidět, jako o ní zpětně přemýšlet.

A to i přesto, že samotný text britské autorky Charlotte Keatley, na českých jevištích jinak poměrně oblíbený, mě nijak zvlášť neoslovil. Příběh čtyř generací žen v jedné rodině popisuje systematické předávání rodinných traumat z matek na dcery – některá traumata přitom může zahojit čas, jiná se teprve časem rodí. Realistické mezigenerační dialogy střídají stylizované scény čtyř malých holčiček a jejich dětsky groteskního světa, které představují ten nejranější ženský pohled na svět, na vlastní tělo, vztahy nebo místo ve společnosti. Text má sice zajímavé momenty, často mě ale napadalo, jak příšerně by mohl působit, pokud by ho někdo inscenoval jako hodně závažné sypání soli do otevřených ran za neustálého křiku a tryskání slz. To se ale v tomto případě ani na chvíli nestalo a právě precizní režie a přesně vyvážené herecké herecké výkony totiž zvyšují průměrný text na divadelní zážitek. Čtyři herečky (Alžběta Žitná, Helena Plicková, Tereza Libichová a Barbora Gottliebová) hrají s obdivuhodnou lehkostí postavy všech věkových kategorií, od malých holčiček po prababičky. V jedné rovině textu jim

pomáhá jemná psychologická kresba charakterů, ve druhé spontánní dětská stylizace, která ani jednou nesklouzne do pitvoření nebo kariatury. Přesná je i práce s množstvím rekvizit a náznakových převleků, přestože by jich možná mohlo být o něco méně. Režie Jiřiny Lhotské tak působí jako přesně fungující mechanismus hracího stroju s baletkou, který by každá ze čtyř hrdinek příběhu mohla mít ve svém dětském pokojíčku. Zároveň ale inscenace nepůsobí odosobněně – naopak klidný a rytmicky přesný herecký projev dojmá možná víc než by dokázaly ty potoky slz. Ani ve chvílích kdy se na jevišti řeší velká traumata nikdo nezvyší hlas, z čehož

v některých scénách až mrazí.

Při nočních psaní jsme se s vedle sedící Janou Soprovou bavily

o tom, jestli může mít tahle Mára stejný dopad i na mužskou část publika. Některá témata, která se v ní objevují, jsou zkrátka velmi specificky holčičí. Já si osobně myslím, že samotný Keatleyov text ho mít spíš nemůže, ale jeho kralupská inscenace ano. Není totiž jenom o vztazích matek a dcer, ale také o tom, s jakým klidem a poslušností si můžeme nechat sebrat vlastní sny - a to už se týká nás všech.

Natálie Preslová

PS.: Mýtický Zahálka by se chtěl krapet demytizovat: recenze deleguje nebohým kamarádům proto, že se ukázalo, že kombinace „dvě recenze denně“ a „náhradní lektor PC“ je dlouhodobě neudržitelná. Jinými slovy: Zahálka investuje do alkoholu a může za to Horký.

Recenze

Dali jste se po letech opět dohromady a jde o spojení velmi úspěšné a fungující. Co bude dál?

Uvažujeme o jedné hře, ale má menší obsazení. Dvě ženy a dva kluci. Je to od Martina McDonagha Kráska z Leenane. Ukecaly mě, že si mám zahrát s nimi. Zkoušíme to a uvidíme.

Honza Šoácha

Ohlasy

Moc hezké, ty převleky jim teda nezavidím.

Josef, Toušeň

Moc hezky zahrané. Akorát mi tam trochu chybí nějaká linka ještě z dnešního světa. A po krátké debatě s pár kamarády zjišťuju, že to na ženy nehází úplně dobré světlo, spíš to podporuje stereotypy.

Milada, Rakovník

Červený provázek jako symbol pokrevní linie spojující hlavní hrdinky a jejich osudy. Zajímavý a výborně odehraný příběh by za mě zasloužil jen ještě trochu zkrátit a vyjasnit motivaci některých změn nálad.

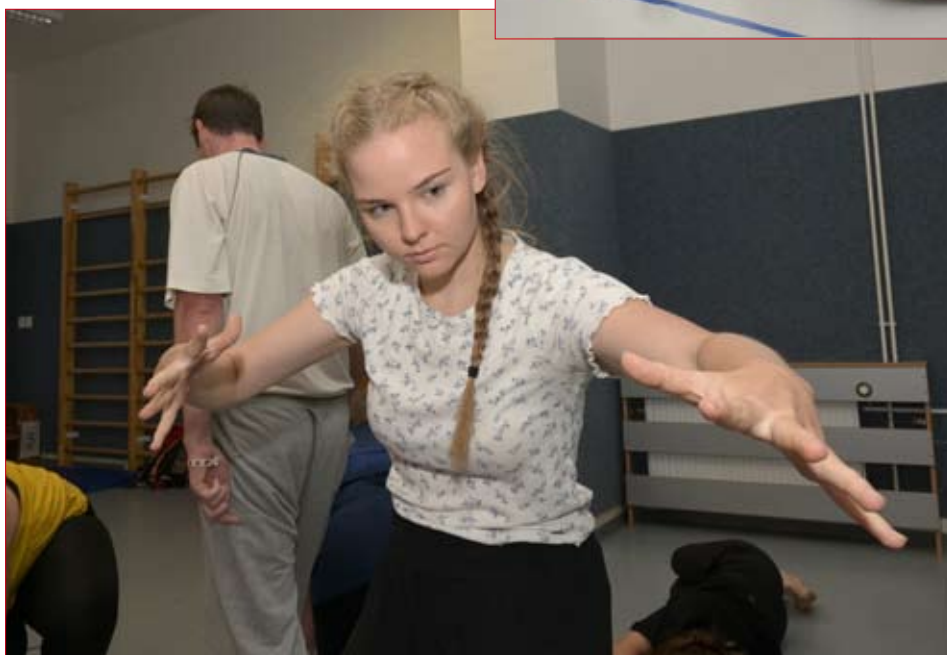
David, Rakovník

Herecky velmi silné a i vizuální stránce dávám like. Kdyby mě nezasáhlo nesnesitelné vedro, byl by to určitě příběh. Představení by neškodilo lehké zkrácení, zážitku ani propocení šatů ale nelituji.

Tereza, Ohraženičko

Seminář TP – ukázka

Festival ve fotografii

Vodní bitva

Co z toho má osvětlovačka divadla Radar Veronika Šternová

Sejdou se lektorka, překladatel, osvětlovačka, režisér, výtvarnice, autor, herec, pedagog, ostřílená produkční a divák. Sejdou se v Hronově a začnou vyprávět o svých motivacích. Co je táhne k amatérskému divadlu, co na něm milují, co v něm hledají, proč to vlastně vůbec dělají? Prostě jsme se jich přímo zeptali a v tomto cyklu vám přinášíme odpovědi.

Jak jsi se dostala k osvětlování?

Do Radaru jsem začala chodit jako sedmileté dítě do dramaťáku. Po roce jsem přešla do výběrového kroužku, kde už bylo hodně zakládajících členů HROBESA. Zůstala jsem do nějakých šestnácti a pak jsem soubor z vícero důvodů opustila, šla na vysokou školu, cestovala. Nakonec jsem se vrátila ke svým radarovým kamarádům. Luděk Horký zrovna připravoval Revizora a potřeboval někoho, kdo by to svítil. A už mi to zůstalo.

Nechybělo ti hraní?

Na jeviště jsem se vracet nechtěla, styděla bych

se. Ostatní měli přede mnou veliký náskok. Měli za sebou Mnoho povyku pro nic, se kterým byli tady na Hronově. Tou pauzou jsem znejistěla a přiznávám, že po návratu mě ani nenapadlo se k tomu vracet. V backstagi jsem velice spokojená.

A co je tedy ten hlavní motor?

Lidi, kteří tvoří soubor jsou stejně moji kamarádi, takže bych se s nimi každopádně vídala. Přijde mi mnohem efektivnější a přínosnější, pokud mohu tomu představení něco dát a ne že se s nimi jen po představení potkám na pivo. Mohu se svým maličkatým dílkem podílet na inscenacích, rajzovat po všech štacích po republice a být v pravidelném kontaktu s divadlem, které mám strašně ráda. Na profesionální scéně chodím dvakrát, třikrát týdně. Ale baví mě i ty konflikty a způsob, kterým se řeší.

Tvoje úloha je spíš technická nebo i kreativní?

Lightdesign vzniká ve spolupráci se scénografem a režisérem. Režiséři se střídají, někteří mají jasnou vizi a u toho se člověk hodně naučí. Většinou mi řeknou nějakou představu a já ke konkrétnímu provedení nabízím různé možnosti. Není to, že bych dostala světelný scénář a tahala šavle.

Kdyby se ti samí lidé naráz sebrali a šli dělat místo divadla geocaching, opustila bys s nimi divadlo?

Ne, to ne. Já nad tím nechci vlastně ani přemýšlet. Já mám divadlo hrozně ráda. A oni by to neudělali. Moc si přeju, aby u divadla zůstali a já je mohla nasvítit.

Jan Duchek

Peter Brook Alive No.8

Na počátku července zemřel jeden z posledních proroků divadelních proměn 20. století, režisér Peter Brook. Jako poctu divadelnímu mágovi vám v každém čísle připomeneme pár jeho moudrých slov.

Jak najít rozdíl mezi slabou a dobrou hrou? Myslím, že existuje velice jednoduchý způsob, jak je porovnat. Hra je v představení sledem dojmů; drobná dloubnutí, jedno za druhým, útržky informací a pocitů ve sledu, který probouzí vnímavost diváka. Dobrá hra vysílá takových zpráv mnoho, často několik naráz, takže se tlačí, mačkají a přesahují se navzájem. Inteligence, pocity, paměť i představivost, všechno je probuzeno. Ve slabé hře mají dojmy dost místa, pochodují za sebou v jediné řadě a v mezerách srdce spí, zatímco mysl přemítá o nepřijemnostech dne a těší se na druhou večeři.

-jas-

Z knihy *Pohyblivý bod*.

Bezinformace

Kaskadérský seminář pro děti

Organizační štáb 93. JH připravuje pro příští rok nový seminář. Jeho název bude KAD. Je to zkratka pro „Kaskadér v amatérském divadle.“

Lektorem by měl být český producent, režisér, kaskadér, příležitostný herec a bývalý reprezentant v judu Petr Jákl (48). Podle informace ředitele přehlídky je toto téma na amatérských scénách zcela opomíjeno. Díky tomu se nejen hromadí úrazy na prknech, která znamenají svět, ale dokonce se kaskadérské scény raději zcela opomíjejí.

Seminář, který by měl tento stav napravit, předvedl praktické na schodech před sálem Josefa Čapka ukázky chystaného semináře. Je třeba podotknout, že se bude jednat vedle semináře Evy Sukové o druhý dětský seminář. „Je třeba tyto schopnosti rozvíjet již u dětí hereckých rodičů. Jen tak je možné dosáhnout změny v blízké budoucnosti,“ řekl Jákl.

-saj-

Win-vin

... a opevněte svoje těla, vy, jimž játra zkameněla... poslední noc Jiráskova Hronova bývá náročná, naši provinění. Trénink sice dělá mistra, resp. kapacitu, ale i my si v pytlích pod očima táhneme všechny předchozí večírky. Odpusťte nám prosím... hele, myška... odpusťte nám prosím, že náš mentální výkon, jaksi, nicht. Nalijme si však ještě naposledy čistého vína (ať můžeme kalit), dřívě, než všichni vyrazíme na vlak či antabus.

Ještě jednou se vracíme do Tritonu, kde jsme si už jen na vyklusání dali dvě polosuchá bílá. Konkrétněji tramín a neuburské. Obě vcelku příjemně překvapila, vyšší obsah cukru se vyvažuje s kyselinkami, hezky voní. Z toho, co jsme u trojzubce napili, se neuburské jeví jako nejlepší volba, i když bílá jsou zde obecně s opatrností pitná všechna. Nakonec, jak pravil včera v témže podniku jeden značně (v)zdělaný kamarád, ve víně jde hlavně o ten etalon.

Obecně se kvalita vín v Hronově má tendenci vyrovnávat, dno stoupá, hladina však stagnuje. Vínař by řekl, slušný ročník. Dojedte to s citem, ale nebudte na sebe přehnaně přísní... nakonec cestou z Tritonu může zavrátat každý (udržet rovnováhu, když si šlápnete na ruku, to prostě není jednoduché).

Jan Duchek

Vzkaz pro Braňu Mazúcha, lektora semináře PS

Braňo a jeho první Hronov.

Braňo a jeho první seminaristé.

Braňo, náš mučitel a spasitel.

Náš mistr, šteňátko, terapeut, kamarád, podpora.

Udělal z nás klub super galaktických sekáčů!

Chtěli bychom Tě potkat i mimo čas a prostor Hronova.

Ljubime ta

Tvojich devätnást soiečok

Maryše došla trpělivost

Pochybnost mu v hlavě klová:

“Meleme jen slova, slova...”

“Jedno čerstvě namleté

dáš si, milý Hamlete?”

Eva Blondýna Suková

▼ Program

Pátek 5. 8. 2022

Hlavní program

14.00 (B) Malý sál Jiráskova divadla 120'

Problémový klub

14.15 (A) a 19.00 (B) Jiráskovo divadlo 110' (P)

Divadelní spolek Bratří Mrštíků, Boleradice

Kulhavý mezek aneb Výbuch na jičínském zámku

16.30 (B) a 19.00 (A) Sál Josefa Čapka 60'

LÁHOR/Soundsystem Praha

Před sebou neutečeš aneb Nehodící se škrtněte!

Doprovodný program

12.45 – 14.00 náměstí Čs. armády

Festivalové minuty a vítání divadelních souborů

15.00 – 16.00 park A. Jiráska – velká stage

Divadlo NAVĚTVI / Kouzla skřítků

17.00 – 18.00 park A. Jiráska – velká stage

LOUDKY / koncert

18.30 – 20.00 park A. Jiráska – velká stage

SAHAR taneční skupina orientálních tanců /

Kouzlo orientu

20.00 prostor za školou na náměstí Čs. armády

Václav Bartoš / *Školní výlet*

20.30 – 21.30 park A. Jiráska – velká stage

Dechový orchestr mladých při ZUŠ Hronov / koncert

21.45 – 21.55 park před rodným domkem A. Jiráska

Řazení průvodu a odchod na náměstí

Průvod komediantů doprovázený taneční skupinou SAHAR a Dechovým orchestrem mladých při ZUŠ Hronov

22.00 – 22.45 náměstí Čs. Armády

Slavnostní zakončení 92. Jiráskova Hronova

INFERNO INFERNO – ohňová show

OHŇOSTROJ

23.00 – 0.00 park A. Jiráska – velká stage

GOOD WORK koncert

POZOR!

Našly se klíče od vozu KIA. Majitel si je může vyzvednout ve festivalovém informačním středisku.

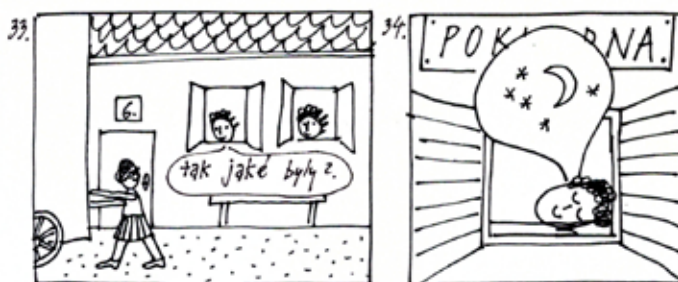
93. Jiráskův Hronov

28. 7. – 5. 8. 2023

94. Jiráskův Hronov

2. 8. – 10. 8. 2024

Divadelní prázdniny Hanky Voříškové

obrázkový seriál

TAK JAKÉ BYLY Z.

nakreslila Hana Voříšková

hrály: louky, lesy, kopece, údolí,
cesty, tráva, nebe,
slunce, měsíc, hvězdy
z prázdniny

Zpravodaj 92. Jiráskova Hronova 2022

Vydává organizační štáb. **Redakce:** David Slížek (šéfredaktor), Jana Soprová, Jitka Šotkovská, Veronika Matúšová, Martin Rumler, Jan Švácha, Jan Duchek, Michal Zahálka (redaktoři), Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom). **Neprošlo jazykovou korekturou.**

Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.info> **E-mail:** JHZpravodaj@gmail.com